

DEN SVÆRE KÆRLIGH

Forelskelse og kærlighed er et tema, som udsættes for stadige variationer.

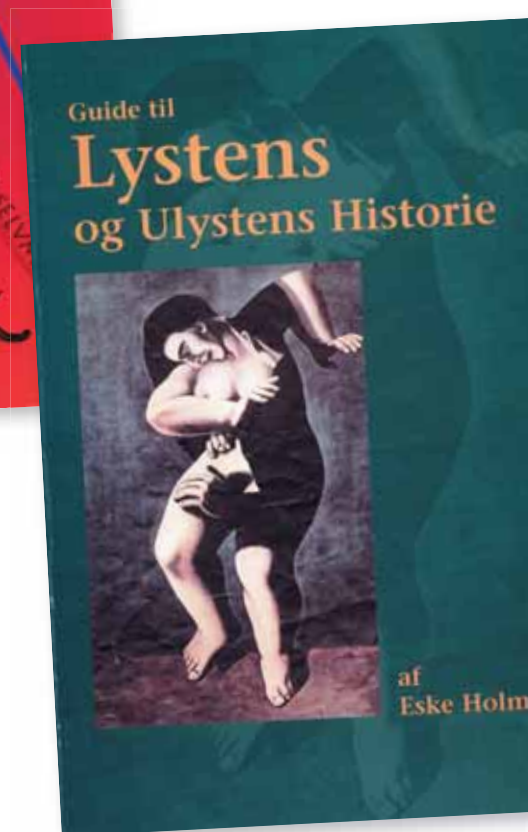
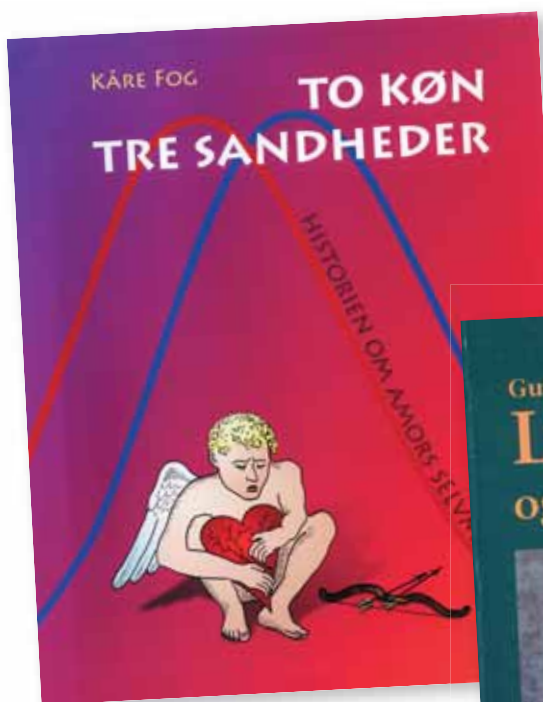
Fra oldtidsdigtningens højstemte billeddannelse over folkevisernes melankolske toner til popkulturens hjerte og smerte har forholdet mellem mand og kvinde altid haft et ivrigt lyttende og kommenterende publikum. Smerten har altid været indlejret i dette kakofoniske lydteppe med baggrund i menneskers erfaring med de svære følelser. Ikke alene har der været tale om problemer mellem lovformeligt ægteviede, men så sandelig også – og ikke mindst – mellem de uautoritativt forelskede. For ikke at tale om ugengældt kærlighed og dem, som bliver forladt. Verdenslitteratur er bygget op af disse grundstene i den menneskelige erfaringsverden.

Jean Genet, Simone de Beauvoir, Michel Foucault og Francesco Alberoni har alle givet værdifulde bud på de besværlige følelsesmæssige forhold mellem mennesker. Især sidstnævnte anskueliggør i bogen "L'Erotismo" fra 1986 forskelle og ligheder i mandens og kvindens begær. Forskelle, der altid har eksisteret, og som lige under vores kulturelle fernis agerer i det erotiske spil mellem elskende.

Opgør med 'sandheder'

Det er her, to bøger på dansk kommer med et vægtigt indlæg. To bøger med nok så provokative udsagn. I balletdanserens Eske Holms "Guide til Lystens og Ulystens Historie" siger forfatteren således et sted, at ud fra, hvad man skulle tro om megen debat i dag, "kunne det tyde på, at

Anmelderen siger "god læselyst", men har også en advarsel: De to bøger om kærligheden vil næppe være comme il faut hos visse dogmatikere af begge køn, der som særkende har en tyrkertro fra tresserne på, at alt er miljøbestemt.



H E D

vi nærmest muterede i et rivende tempo. Men det gør vi som bekendt ikke." Det vil sige, at der i samfundsdebatten er en tro på, at vi mennesker nu endelig er blevet mere kultur end natur. Vrøvl! siger forfatteren, der er nogle grundfæstede mønstre, biologisk som kulturelt overlejrere, der altid gør sig gældende.

Medens Eske Holms bog er cause-ende og meget snakkesalig, er den anden bog, omhandlende de to køn og de tre sandheder af biologen Kåre Fog mere stringent. Kapitlerne er inddelt trefløjet gående fra det subjektive over stemninger i samfundet til, hvad den nyeste forskning på området er kommet frem til. Deraf udtrykket i titlen "De tre sandheder".

Men de to bøger er ude i samme ærinde: at gøre op med indoktrinerede sandheder om, hvordan kvinde og mand reagerer samfundsmæssigt og biologisk, eller med andre ord: handler bevidst og ubevidst. For der er selvfølgelig megen psykologi i dette her. Begge forfattere beskæftiger sig med psykologien i kønsdebatten, og især Fog refererer til en imponerende mængde fagpsykologisk litteratur.

En bog om lyst

Da der er tale om både lystens og ulystens historie hos Eske Holm kommer forfatteren også ind på det ufrie og tvangsmæssige. Og der hvor sundhedsapostle og andre med de rigtige meninger har travlt med at fremstille seksualiteten som ren og skær et sundhedsfremmende gode, dér sætter Holm bidsk ind. F.eks. hvor

det gælder den jævnlige opblussende interesse for at forbyde prostitution: "Hvor gerne man end ville gøre prostitutionen til et socialt uligheds-fænomen med varianter, så kommer vi ikke uden om, at det altså handler om sex. Det handler om sex, og der handles med sex.

Det er jo kernen i det hele." Sex er ikke og kan ikke være politisk korrekt. Den er heller ikke sund eller hyggelig – men er en drift så omfattende, at den sprænger alle rammer.

Det er Eske Holms samfundsmæssige tilgang til emnet, der inddrager Arthur Janov og Wilhelm Reich. De moderne kropsterapier med bl.a. Alexander Lowen har jo udspring i Reichiansk teori og praksis. Megen ufrihed er indlejret i kroppens muskelspændinger, som kommer til udtryk i hæmmet vejtrækning. Forfatteren citerer Reich: "Angst og seksualitet er fysiologisk identisk – men modsatrettede i deres funktion" og henviser dermed til det faktum, "at hvad der trækker sig sammen i angst, udvider sig i lyst." Karakterpanseret, som Reich kaldte angstens sæde i kroppen, kunne føre til sygdom. De kroniske spændinger i bryst og underliv var cancerfremkaldende, mente han. "Lysten trækker sig tilbage, og overlader pladsen til angst og Ulyst."

Nu er det også en bog om lyst, og megen fortrædelighed i diskursen omkring det kønnede menneske kunne finde sin moderne løsning i en mere åben og fordomsfri tilgang til det at være et seksuelt væsen. Freud sagde vigtige ting om begrænsning og udvi-

BOGDATA:

Eske Holm: "Guide til Lystens og Ulystens Historie". Forlaget Isager, 2004. 311 sider. 340 kr.

Kåre Fog: "To køn – tre sandheder". Veksø: Forlaget Mysis, 2004. 528 sider. 348 kr.

delse, men hans udsagn må ikklædes en mere kropsnær udtryksmåde. Og det gør den tyske samfundsteoretiker Barbara Sichtermann, når hun fremhæver, "at Lysten og oplevelsen kun har eet køn." Det gælder om at række ud, og erfare sig selv i en mere omfattende lystoplevelse. Det er lystlivet, der er tale om her, og det kan ikke politiseres uden at gøre vold på det, siger Holm. Som for øvrigt ikke ville have givet Sichtermanns udsagn mange chancer for et par tiår tilbage.

Hvad kvinder vil have

Både i "Guide til Lystens og Ulystens Historie" og "To køn – tre sandheder" er der et fælles ubehag ved feminismens pågående udsagn om ulighed og mandsamfundets almindelige nedgøring af kvindeskønnet. For det er jo ikke sandt i dagens vestlige samfund, hævder begge forfattere. Årsagerne og omdrejningspunktet ligger et andet sted end i det politiske. Det er, som om mange kvindesagsforkæmpere har svært ved at komme fri af den gammeldags tænkemåde fra for tredive år siden, nemlig at alt er politisk. Nej, tingene er ikke kun politiske, de er også biologiske.

Begge forfattere problematiserer begreberne "maskulin" og "feminin". Eske Holm ser begreberne som noget, der tilslører frem for at afdække. De bastante udsagn om de to køn giver et forvrænget billede af de muligheder, mand og kvinde har i deres seksualitet. Holm citerer Sichtermann for at sige, at grænsen mellem kønnene er flydende – forudsætningen for seksuelt at bytte roller gør grænsen ▶ ▶ ▶

- ► ► mellem kønnene flydende, og kun ved at flyde kan de atter blive faste.”

Hvor Eske Holm stiller almindeligt accepterede udsagn op over for en mere reflekterende modforestilling og dermed sætter det almindeligt accepterede i et komisk, naivt lys, går Kåre Fog mere indædt til værks. For det har jo både samfundspolitiske og individuelle konsekvenser, hvad det er, vi går rundt og bilder hinanden ind. Fx det, at kvinder ønsker sig blide og forstående mænd, mens virkeligheden og kærlighedslivet snarere favoriserer de mænd, som hensynsløst tager det, de vil have. Her formår begge forfattere både at inddrage trivielle forestillinger (litteratur, reklamer o.a.), romantiske forestillinger og visse biologiske kendsgerninger.

Tre skæbner

”To køn – tre sandheder” har som undertitel ”Historien om Amors selvsmål”. En indikation af, at kærligheden er problematisk, og at den samfundsmæssige historie om kønnet er behæftet med betydelige bias bestående af megen feministisk politisk korrekthed.

En original tilgang til belysning af den mandlige forholdemåde til det feminine er Kåre Fogs inddæmning af i hovedsagen tre mandetyper eller mandeskæbner. ”Mors Dreng”, ”Psykopaten” og ”Misanthropen”. Dét, der imidlertid er skæbnen for den lille dreng/manden, er ikke overraskende moderen. Det er hende som uddeler af kærlighed, der former sønnen.

Nu er den lille dreng ikke udelukkende som ler i moders hænder; kønshormonerne er en vigtig medspiller. Drengene med en i forvejen relativt lille mængde af testosteron er svagere end moderen, som dermed kan trumfe sin vilje igennem.

Resultatet kan blive en dreng som muligt mobningsoffer i skolen. Drengene med den særlige tilknytningsform til

ophavet vil typisk være vokset op med formaninger om at være sød og hensynsfuld. Psykologisk er *Mors Dreng* dermed skabt med store vanskeligheder forude i konfrontationen med verden og kvinderne.

Modstillingen til den eftergivende og frygtsomme dreng er *Psykopaten*. Psykopati er i høj grad arvelig, men som ved næsten al arvelig disposition skal der som regel være en miljøafhængig variabel. Og denne variabel er en opdragelsesform præget af stor eftergivenhed over for en insisterende dreng. Videre i udviklingen vil drengen/den unge søge at påtvinge andre sin vilje, bruge manipulation som styringsredskab og i det hele taget bruge de kneb, der er til rådighed blandt andet det at lyve uhæmmet.

Den tredje skæbne er *Misanthropen*, en ”fremmedgjort” type domesticeret af en kvinde med skuffede forhåbninger i sin egen bagage. ”I det hele taget bruger hun sin skuffelse som styringsmiddel. Hun fortæller gerne sønnen om sin personlige ulykke, om de bristede forhåbninger hun havde i ungdommen.” Og videre siger Kåre Fog, at en sådan dreng ikke ser familielivet som tillokkende, fordi det er her, de største krav formuleres. ”Han kan heller ikke se sin fars rolle som positiv. Hans trang til aggressivitet og seksualitet er blevet stækket.”

Den døende mandighed ses af Kåre Fog som et presserende samfundsproblem på flere planer. Individuelt anskuet som et problem for den domesticerede mand og i den større sociale sammenhæng vanskeligheden ved at opretholde det nordvesteuropæiske liberale syn på kønnenes ligestilling – trængt, som det vil være med en massiv kulturpåvirkning syd og sydøst fra.

Ikke comme il faut –

Der er imidlertid en dobbelthed i den feminine præference, som gør det svært

for mænd at afgøre, hvad kvinder i virkeligheden ønsker – og svært for kvinderne selv. Fog taler om kvinders fascination af utilpassede mænd. Mænd, som ikke er perfekte, og som derfor kan gøres til genstand for kærlighedens helende kraft. Mange af disse mænd er, hvad man kunne kalde uhelbredelige.

I fjernsynet kunne man for nylig se en dokumentar, ”Fanget af kærlighed”, hvor en ung kvinde gentagne gange bliver udsat for svigt fra en karakterafvigende ung mand. Selv da han til sidst må indrømme, at han groft har svigtet såvel datteren som forældrene, insisterer hun fortsat på at ville være den frelsende engel. Mange er de kvinder i psykologens konsultation, som har måttet føle, hvad det vil sige at være fanget ind af en psykopat. Meget i den trivielle litteratur forstærker fascinationen af den hensynsløse mand.

Derfor var det overraskende for et par år siden at se en artikel i et kulørt dameblad med overskriften ”Stop klynkeriet. Gift dig med en blød mand”. Heri frarådes det kvinder at binde an med den type mand, som under alle omstændigheder vil underkende sin kvindes karrieremuligheder – hvad enten der er tale om højt- eller lavt uddannede.

Begge bøger er vigtige indlæg i den standende debat om kvindelighed og mandlighed – og det midt imellem. På sin vis synes jeg, de supplerer hinanden; hvad den ene mangler i lineært perspektiv, fremholder den anden på eksemplarisk vis. Men jeg har en lumsk anelse om, at de to bøger ikke vil være comme il faut hos visse dogmatikere af begge køn, der som særkende har en tyrkertro fra tresserne på, at alt er miljøbestemt.

Jeg anbefaler imidlertid mine kolleger: God læselyst!

Kjeld Hesselmann